

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana
t: 01 478 94 00, f: 01 478 98 45, e: gp@dz-rs.si, www.dz-rs.si

**Skupina poslank in poslancev
(prvopodpisana Janja Sluga)**

Ljubljana, 14. november 2025

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11, 48/12, 17/22 in 95/24) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) vlagamo spodaj podpisani poslanci in poslanke

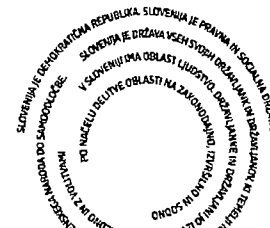
**PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O LOKALNIH
VOLITVAH**

ki vam ga pošiljamo v obravnavo in sprejem po skrajšanem postopku na podlagi 142. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru in pri delu njegovih delovnih teles bo v imenu predlagatelja sodelovala poslanka Janja Sluga.

Priloge:

- Predlog Zakona
- Podpisi poslank in poslancev

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE	
Prejeto: 14-11-2025	13:33
Šifra: 004-03/25-7/2	
Povezava:	
EPA: 2504-IX	EU:
Sign. zn.:	
Krajin:	

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O LOKALNIH VOLITVAH

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

V zadnjih letih je bilo v Sloveniji javno izpostavljenih več primerov javnih funkcionarjev, ki so v kazenskih postopkih ali pa celo že pravnomočno obsojeni in kljub pritisku javnosti niso odstopili oz. se odrekli kandidiranju za posamezno funkcijo. Kot razloge za vztrajanje na svojih funkcijah ali kandidiranje na funkcije v glavnem navajajo politično motiviranost pravosodnih organov.

Tako ravnanje spodkopava temelje države, saj ruši temeljno zaupanje državljanek in državljanov tako v pravno državo kot v zakonodajno in izvršno vejo politične oblasti. »Obramba« politikov, ki »ne priznava sodišča«, po eni strani neposredno spodjeda nujno avtoriteto pravosodja, po drugi pa želi posredno ustvarjati občutek, da je pravosodje pristransko, nestrokovno in vodeno s strani dela politike, kar se pogosto interpretira, kot da obstajata dve pravni državi: ena za »navadne« državljane in druga za privilegirane. Zaupanje ljudi v pravo in pravno državo je prav zaradi tovrstnega neodgovornega ravnanja nekaterih politikov načeto. Stopnja zaupanja javnosti v pravosodni sistem je ključna za njegovo učinkovito funkcioniranje. Enako seveda velja tudi za zaupanje javnosti v politiko, ki je v zadnjih letih izjemno nizko in vodi do škodljivih občutkov, da so vsi politiki enaki in da je edina alternativa zavrnitev politike v celoti. Ravnanje politikov v kazenskem postopku, ki vztrajajo na svojih funkcijah, ali zanje, kljub kazenskim postopkom ali obsodbam, celo kandidirajo, pa občutek umazanosti in pokvarjenosti politikov in politike le krepi.

Tovrstno nazadovanje politične kulture, razkrajanje temeljnega zaupanja in sprejemanja kot ključnega veziva družbene pogodbe, razgradnja pravne države, naraščajoče in vse bolj radikalno izraženo nezadovoljstvo vse večjega deleža ljudi nad takšnimi razmerami narekuje odločne ukrepe. Ne glede na to, da po našem mnenju takšne posebne določbe v sodobni demokratični in pravni državi ne bi smele biti potrebne, saj gre za sicer običajno nenapisano »samoumevno« pravilo etičnega in profesionalnega ravnanja, pa se vedno znova izkaže, da takšne drže ne premorejo vsi.

Zakonodajalec se doslej oziroma do sprejema novega Zakona o funkcionarjih (dosedanja ureditev področja je namreč temeljila na več kot trideset let starem Zakonu o funkcionarjih v državnih organih, pa tudi na kasneje sprejetih področnih zakonih) ni odločil zakonsko urediti instituta nekaznovanosti. Čeprav je bilo vloženi kar nekaj predlogov, ti v Državnem zboru zadostne podpore poslancev/k niso prejeli. Državni zbor je tako šele v tem mandatu na izredni seji 18. 7. 2025 opravil tretje branje predloga Zakona o funkcionarjih in zakon tudi sprejel. Novi zakon ureja pogoje za opravljanje funkcije ter pravice in obveznosti funkcionarjev in funkcionark v državnih organih in občinah. Zakon je sistemske narave in ureja pravni položaj tako poklicnih kot tudi nepoklicnih funkcionarjev. V zakonodajnem postopku v Državnem zboru so bile dopolnjene rešitve zakona, ki se nanašajo na pogoj nekaznovanosti za opravljanje funkcije. V skladu z navedenim oseba, ki je bila zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, pravnomočno obsojena na nepogojno kazen zapora, daljšo od enega leta, v času prestajanja kazni in pet let po prestani kazni, zastarani kazni ali po tem, ko ji je bilo prestajanje kazni odpuščeno, ne more biti funkcionar. V postopku sprejema zakona so bile prav tako dopolnjene določbe glede razrešitve funkcionarja v primeru pravnomočne obsodbe na nepogojno kazen zapora, daljšo od enega leta, zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in urejeno sodno varstvo.

Pogoj nekaznovanosti in razrešitev funkcionarja zaradi pravnomočne obsodbe bo veljal za funkcionarje, za katere posebni predpisi takega pogoja oziroma razrešitve ne urejajo. Navedena vsebina pa ne bo veljala za funkcionarje, ki mandat za opravljanje funkcije dobijo na splošnih volitvah, torej tudi za občinske svetnike, župane in podžupane (tretji odstavek 2. člena).

Številka: 020-01/25-2/
Datum: 18. julij 2025

EPA 1967-IX

DRŽAVNI ZBOR JE NA SEJI 18. 7. 2025 SPREJEL ZAKON O FUNKCIONARJIH (ZF) V NASLEDNJEM BESEDILU:

Z A K O N O FUNKCIONARJIH (ZF)

2. člen (uporaba zakona)

(1) Določbe tega zakona se uporabljajo, če niso v drugih zakonih, ki urejajo funkcionarje, posamezna vprašanja zanje drugače urejena.

(2) Prvi stavek tretjega odstavka 29. člena tega zakona se uporablja za vse funkcionarje, ki so poklicno opravljali funkcijo, tudi če v drugih zakonih, ki urejajo pravico do nadomestila plače po prenehanju funkcije, ta pravica v primeru predčasnega prenehanja funkcije zaradi pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje ni izključena, razen če je izključitev pravice do nadomestila plače po prenehanju funkcije zaradi pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje v zakonu urejena drugače.

(3) Za funkcionarje, ki pridobijo mandat za opravljanje funkcije s splošnimi volitvami, se ne uporabljajo določbe 6. in 7. člena tega zakona.

6. člen (nekaznovanost)

Funkcionar ne more biti oseba, ki je bila pravnomočno obsojena na nepogojno kazen zapora, daljšo od enega leta, zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, v času prestajanja kazni in pet let po prestani kazni, zastarani kazni ali po tem, ko ji je bilo prestajanje kazni odpuščeno.

7. člen (razrešitev funkcionarja)

(1) Funkcionarja se razreši, če je pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo od enega leta, zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

(2) Sodišče organ, ki je pristojen predlagati ali začeti postopek razrešitve funkcionarja, skladno z določbami zakona, ki ureja kazenski postopek, obvesti o pravnomočni sodbi za kaznivo dejanje iz prejšnjega odstavka.

(3) Funkcionarju mora biti v postopku razrešitve dana možnost, da se izjavi o vseh okoliščinah, ki zadevajo razrešitveni razlog.

(4) Zoper akt o razrešitvi lahko razrešeni funkcionar vloži tožbo na vrhovno sodišče v osmih dneh od dneva vročitve akta. Funkcionar o vložitvi

tožbe obvesti organ, ki ga je razrešil, in organ, kjer opravlja funkcijo. Tožba zadrži izvršitev akta o razrešitvi.

(5) Postopki za nadomestitev razrešenega funkcionarja, imenovanje novega funkcionarja ali nadomestne volitve za novega funkcionarja se lahko začnejo po preteku roka za vložitev tožbe, če tožba ni vložena, oziroma po pravnomočni odločitvi sodišča.

8. člen (sodno varstvo funkcije)

(1) Odločanje vrhovnega sodišča v postopku sodnega varstva funkcije je nujna zadeva.

(2) Vrhovno sodišče o vloženi tožbi takoj obvesti organ, ki je funkcionarja razrešil, in organ, kjer funkcionar opravlja funkcijo.

(3) Rok za odgovor na tožbo je 15 dni od prejema obvestila iz prejšnjega odstavka. Vrhovno sodišče odloči o tožbi v 30 dneh od prejema odgovora na tožbo ali izteka roka za odgovor na tožbo.

(4) Vloge strank se vlagajo in sodna pisanja se vročajo v elektronski obliki v skladu z zakonom, ki ureja pravdni postopek, če ta zakon ne določa drugače. Vročitev vlog strank in sodnih pisanj velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame elektronsko ali fizično vlogo oziroma pisanje. Če vloge oziroma pisanja ne prevzame v treh dneh od dneva elektronske odpreme oziroma od poskusa vročitve v fizični obliki, velja vročitev za opravljeno s potekom tega roka.

9. člen (odločanje Vrhovnega sodišča)

(1) Vrhovno sodišče odloča v senatu treh sodnikov.

(2) Vrhovno sodišče odloči o tožbi po izvedeni glavni obravnavi.

(3) Če ni v tem zakonu drugače določeno, vrhovno sodišče odloča ob smiselni uporabi zakona, ki ureja upravni spor.

(4) Če je tožba vložena prezgodaj ali prepozno ali če je ni vložila upravičena oseba, vrhovno sodišče tožbo s sklepom zavrže.

(5) Funkcionarju, ki mu je vrhovno sodišče tožbo zavrnilo, funkcija preneha naslednji dan po vročitvi sodbe vrhovnega sodišča.

(6) Če tožbi vrhovno sodišče ugotovi, funkcionarju, ki mu je funkcija nezakonito prenehala oziroma je bil nezakonito razrešen, vrhovno sodišče funkcijo ponovno vzpostavi.

(7) Vrhovno sodišče odločitve posreduje organu, ki je funkcionarja razrešil, in organu, kjer funkcionar opravlja funkcijo. Če vrhovno sodišče tožbo zavrne, je dolžno organa iz prejšnjega stavka obvestiti tudi o datumu vročitve sodbe funkcionarju.

(8) Zoper odločitev vrhovnega sodišča v skladu s tem členom ni pritožbe in izrednega pravnega sredstva.

Kot že omenjeno, naša pravna ureditev do sedaj ni enotno urejala instituta nekaznovanosti funkcionarjev. Glede na družbene razmere so se predlagatelji, v skladu s pooblastilom v Ustavi RS, odločili za ureditev pravice opravljanja javne funkcije le iz razloga pravnomočne obsodbe posameznika za naklepna kazniva dejanja, ki so zaradi družbene nevarnosti pravno opredeljena kot zavržna dejanja in je zanje predpisana najhujša izmed kazenskih sankcij – zapor. Pri tem pa mora biti zaporna kazen tudi izrečena.

Pri omejitvi oziroma prepovedi se upošteva načelo demokratičnosti, sorazmernosti in pravice do sodelovanja pri upravljanju javnih zadev. Predlagana omejitev, vezana na obsodbo za naklepna kazniva dejanja in izrečeno zaporno kazen, ki je daljša od enega leta, je sorazmerna z zasledovanim ciljem zagotovitve integritete imenovanih in izvoljenih predstavnikov ljudstva. S tem se vzpostavlja mehanizem doseganja nivoja višje pravne kulture tako, da so na najvišje funkcije oblasti imenovani in izvoljeni posamezniki, ki imajo ponotranjen vrednostni sistem, ki ga naš pravni red ureja in družba zasleduje, to pa je, da država in lokalne skupnosti oziroma posamezniki, ki jo/jih vodijo oziroma opravljajo javne funkcije na različnih ravneh oblasti, delujejo v skladu z moralnimi in pravnimi načeli.

S spremembami in dopolnitvami se zasleduje cilj, da funkcije državnih svetnikov, županov, podžupanov in občinskih svetnikov ne more opravljati posameznik, ki je bil pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zopora, daljšo od enega leta, zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, v času prestajanja kazni in pet let po prestani kazni, zastarani kazni ali po tem, ko mu je bilo prestajanje kazni odpuščeno, oziroma da bodisi kandidira za določeno javno funkcijo bodisi jo opravlja.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

2.1 Cilji

Slovenska pravna ureditev glede omejevanja pasivne volilne pravice temelji na izhodišču, da morata biti aktivna in pasivna volilna pravica čim bolj izenačeni, če ni posebnih, prepričljivih razlogov za omejevanje pasivne volilne pravice. Ustava daje zakonodajalcu do neke mere na razpolago polje proste zakonodajne presoje, zato predlagamo se možnost kandidiranja omeji tistim osebam, ki so se pregrešile zoper temeljne vrednote v družbi in bile za to tudi pravnomočno obsojene.

Cilj sprememb zakona je določiti strožje pogoje za kandidiranje članu občinskega sveta, županu in podžupanu ter te pogoje tudi izenačiti z drugimi izvoljenimi javnimi funkcionarji.

2.2 Načela

Ker veljavna ureditev na sistemski ravni (Zakon o funkcionarjih) ne nudi primerljivih meril, ki bi zagotavljala enakovredno obravnavo vseh javnih funkcionarjev, kamor sodijo tudi župani, podžupani in člani občinskega sveta, se z namenom zagotavljanja enakopravnosti neposredno voljenih funkcionarjev, ki opravljajo javno funkcijo, širi uporaba instituta nekaznovanosti tudi na omenjene funkcionarje, s čimer se uresničujejo načela pravne države.

2.3 Poglavitne rešitve

Namen sprememb zakona je določiti strožje pogoje za kandidiranje za člana občinskega sveta in župana ter te pogoje tudi izenačiti z drugimi izvoljenimi javnimi funkcionarji.

S pasivno volilno pravico se povezuje tudi pojem neizvoljivosti. Gre za omejitve pasivne volilne pravice, ki kandidatu ne preprečuje samo kandidiranja in izvolitve in se torej nanaša na čas volilnega postopka, temveč velja tudi v času, ko oseba opravlja javno funkcijo. Neizvoljivost onemogoča posamezniku, da kandidira na volitvah. Iz navedenih razlogov predlagamo dopolnitev zakona na način, da bo iz njegovih določb jasno izhajalo, da posameznik, ki je bil pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zapora, daljšo od enega leta, zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, v času prestajanja kazni in pet let po prestani kazni, zastarani kazni ali po tem, ko mu je bilo prestajanje kazni odpuščeno, ne more ne kandidirati za javno funkcijo in je tudi ne opravljati. Cilj spremembe je torej zagotoviti, da bodo izvoljeni posamezniki in posameznice, ki izpolnjujejo vsaj minimalne standarde pravil etičnega in profesionalnega ravnanja in ki bodo slednje ohranili tudi med opravljanjem funkcije.

Zakonska ureditev instituta nekaznovanosti, s katero se ureja neizvoljivost vseh neposredno in posredno voljenih funkcij, temelji na varstvu javnega interesa, da bi bile na ta način za funkcionarje izvoljene osebe z integriteto in verodostojnostjo. Ureditev je skladna z ustavnim načelom sorazmernosti, saj cilja integritete kandidata na volitvah, po mnenju predlagatelja, ni mogoče doseči drugače kot z ureditvijo instituta neizvoljivosti. Dodaten razlog, ki govori v prid posegu v pasivno volilno pravico, je, da področna zakonodaja (npr. ZDSve, ZLS ...) že omejuje pasivno volilno pravico v okviru izvrševanja volilne pravice (prenehanje mandata) pri volitvah v navedene organe. Torej institut neizvoljivosti bo posegel še v prvi vidik pasivne volilne pravice, to je v kandidiranje. Poleg tega na ta način tudi ne bi bilo kršeno načelo enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave, saj bi pogoj nekaznovanosti veljal enako za vse voljene in imenovane funkcionarje.

Postopek ugotavljanja zakonitosti kandidatur oziroma kandidatnih list se izvaja v okviru postopka potrjevanja kandidatov oziroma kandidatnih list s strani občinskih volilnih komisij. Zato mora biti zagotovljena pravna podlaga (novi 72. b člen), da se zbirko kandidatur oziroma list kandidatov iz prve alineje prvega odstavka 72.a člena tega zakona, ki se vodi v elektronski obliki, za namene preverjanja pogoja iz novega tretjega odstavka 5. člena tega zakona (pogoj nekaznovanosti), neposredno elektronsko poveže s kazensko evidenco.

Z namenom izrecne določitve osebnih podatkov kandidatov, ki se javno objavijo, se dodata nov tretji in četrti odstavek 74. člena ZLV.

V tem zakonu predlagane spremembe in dopolnitve so usklajene s sočasno predlaganimi spremembami in dopolnitvami Zakona o poslancih, Zakona o volitvah v državni zbor, Zakona o Državnem svetu, Zakona o volitvah predsednika republike in Zakona o lokalni samoupravi.

3. PRILAGOJENOST UREDITVE PRAVU EU IN PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH

3.1 Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

3.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Omejitev pasivne volilne pravice in institut nekaznovanosti

Ureditev aktivne in pasivne volilne pravice za osebe, ki so storile kazniva dejanja (in bile obsojene na zaporno kazen), je zelo različna. V večini držav imajo osebe, ki so obsojene zaradi kaznivih dejanj, pravico voliti brez omejitev, vendar obstaja nekaj držav, kjer je zaradi obsodbe osebe omejena že aktivna, kaj šele pasivna volilna pravica. Na podlagi obstoječe prakse sodišč lahko ugotovimo, da so omejitve aktivne volilne pravice sporne z vidika človekovih pravic. Omejitve pasivne volilne pravice pa imajo močne argumente.

Primerjalnopравни pregled držav znotraj evropske skupnosti kaže veliko strožje in obsežnejše primere omejitve tako aktivne kot pasivne volilne pravice.

Neizvoljivost zaradi kršitve temeljnih norm obnašanja v družbi je primerjalnopravno najpogostejša omejitev pasivne volilne pravice. Neizvoljivost zaradi obsodbe za kaznivo dejanje sodi v posebno skupino pravnih posledic obsodbe. Tovrsten poseg v pasivno volilno pravico se utemeljuje s tem, da takšni osebi ni mogoče poveriti opravljanja javne funkcije, ker ni vredna javnega zaupanja, saj niti v lastnih zadevah ne spoštuje temeljnih pravil obnašanja v družbi, zato se predvideva, da bi slabše ravnala tudi, ko bi šlo za upravljanje javnih zadev. Neizvoljivost je najpogosteje vezana le na določena najhujša kazniva dejanja, pri čemer mora biti izrečena nepogojna zaporna kazen, ob dodatni zahtevi, da mora biti dejanje storjeno naklepno.

Po mnenju Beneške komisije je treba zapornikom omogočiti, da uveljavljajo svojo pravico voliti brez omejitev, razen če to predstavlja del kazni. V takšnih primerih pa je ključno načelo sorazmernosti in nujnosti, ki mora biti spoštovano v demokratični družbi. Zaporna kazen ne sme avtomatično pomeniti tudi odvzema ene najpomembnejših političnih pravic – pravice voliti. Beneška komisija je v svojem kodeksu dobre prakse določila štiri kumulativne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za odvzem volilne pravice: določenost z zakonom, spoštovanje načela sorazmernosti, da je odvzem utemeljen zaradi mentalne nezmožnosti ali obsodbe za hudo kaznivo dejanje, in da je podlaga sodba sodišča.

Veliko držav je sprejelo pogoje, ki določajo, kdo lahko kandidira za javno funkcijo in kdo ni upravičen do kandidiranja. Med pogoji za kandidiranje tako zasledimo pogoj določene starosti, državljanstvo, kraj bivališča ipd. Večina držav je določila tudi razloge, ki določenim kandidatom kandidiranje onemogočajo, če so ti »ocenjeni« kot neprimerni za javno funkcijo, kar jim kot takim preprečuje kandidaturo na volitvah. Običajno gre za primere nezdržljivosti funkcij, na primer ko kandidat zaseda določen položaj ali opravlja določeno nezdržljivo funkcijo oziroma opravlja dejavnost, nezdržljivo s funkcijo. Razlogi pa so lahko tudi v civilnih (*individual civil law*) ali kazenskih sodbah (*criminal law decision*). Tako v nekaterih državah kazenska evidenca preprečuje zasedbo javne funkcije, storitev resnega kaznivega dejanja med opravljanjem javne funkcije pa lahko vodi do razrešitve s položaja. Razloga za neprimernost za kandidiranje na volitvah sta lahko tudi korupcija ali nespoštovanje volilne zakonodaje. So pa tudi države, kjer zakon določa le »pozitivna« merila primernosti, ki jih morajo kandidati izpolnjevati; odločitev, ali bo kandidat, ki ima kazensko evidenco, izvoljen, pa je prepuščena volivcem.

V Avstriji pogoje, ki jih morajo izpolnjevati kandidati, da lahko kandidirajo na različnih volitvah (parlamentarnih, deželnih volitvah in volitvah v Evropski parlament), določa ustava. Poleg pogoja starosti 18 let morajo imeti kandidati za poslansko zbornico in za deželne volitve tudi avstrijsko državljanstvo. Pri deželnih volitvah je pogoj za kandidiranje tudi kraj bivanja; kandidati morajo imeti stalno prebivališče v občini znotraj ustrezne dežele. V primeru izrečenih določenih kazenskih sankcij obsojene osebe ne

morejo biti izvoljene niti na nacionalni niti na deželni ravni. Poleg ustave omejitve določata Zvezni zakon o volitvah v Državni svet oziroma Kazenski zakonik.

Belgija ima večnivojski politični sistem: zvezni, regionalni in skupnostni nivo, razdeljen še na pokrajine in občine. Splošni pogoji za kandidacijo (na vseh ravneh – razen volitev v Evropski parlament) so: belgijsko državljanstvo, državljanske in politične pravice, starost najmanj 18 let ter stalno prebivališče v Belgiji (specifično znotraj posamezne regije/skupnosti). Poleg tega mora kandidata podpreti določeno število volivcev volilnega okrožja ali določeno število poslancev aktualnega sklica parlamenta. Obsodbe za hujša kazniva dejanja lahko povzročijo trajen ali začasen odvzem volilne pravice.

Na Cipru kriterije glede pravice do izvolitve določata ustava in nacionalna zakonodaja. Za poslanca v Predstavniški dom in za poslanca v Evropski parlament je lahko izvoljen državljan Cipra, star najmanj 21 let. Kandidat ne sme biti obsojen za kaznivo dejanje, ki se nanaša na nepoštenost ali kazniva dejanja zoper moralo, kandidirati ne more niti oseba, ki je kršila volilno zakonodajo. Podobni pogoji veljajo tudi za volitve na drugih nivojih. Pri volitvah na vseh ravneh veljajo tudi določila o nezdržljivosti funkcij – kandidat ne sme opravljati oziroma biti na nezdržljivem položaju s funkcijo itn. Za predsednika pokrajinskega sveta, župana, člana občinskega sveta, predsednika ali člana sveta skupnosti tudi ne more kandidirati oseba, ki je v stečaju ipd. Za kandidiranje na vseh nivojih tudi velja, da ne more kandidirati oseba, ki ima duševno bolezen, ki bi vplivala na opravljanje funkcije.

V Estoniji je pogoj za kandidiranje na parlamentarnih volitvah državljanstvo Estonije. Na lokalnih volitvah za občinski svet in na volitvah v Evropski parlament lahko kandidira tudi državljan EU. Glede starosti je za parlamentarne volitve in volitve v Evropski parlament določena starost 21 let, za lokalne volitve pa 18 let. Kandidirati ne more oseba, ki je aktivna pripadnica obrambnih sil, oseba, ki ji je bila odvzeta volilna pravica, ter oseba, ki je bila obsojena zaradi kaznivega dejanja in prestaja kazen v kazenski ustanovi. Oseba hkrati ne sme hkrati kandidirati v več volilnih okrajih, na listah več političnih strank ali hkrati na listi politične stranke ali volilne koalicije in kot neodvisni kandidat.

V Franciji morajo kandidati za parlamentarne volitve imeti volilno pravico, hkrati pa zakon zahteva enakopravno zastopanost spolov na kandidatnih listah. Volilna pravica je vezana na francosko državljanstvo (z določenimi omejenimi pravicami za državljane EU na evropskih in občinskih volitvah), dopolnjeno starost 18 let, vpis v volilni imenik ter državljanske in politične pravice. Ob obsodbi za določena kazniva dejanja je volilna pravica lahko začasno ali trajno odvzeta. Najstrožje sankcije (dosmrtni odvzem volilnih pravic) veljajo za primere hudodelstva proti državi; pri kaznivih dejanjih, kot so korupcija, pranje denarja, volilne goljufije ali nasilni zločini, pa lahko prepoved traja do 10 let. Pri lažjih kaznivih dejanjih odvzem pravic ni avtomatski, temveč sodišče presodi, ali bo kot dodatno sankcijo izreklo odvzem volilne pravice.

Zakon o volitvah poslancev v hrvaški Sabor določa, da so lahko za poslance izvoljeni državljani Republike Hrvaške, starejši od 18 let. Osebe, ki so bile pravnomočno obsojene na nepogojno zaporno kazen, daljšo od šestih mesecev, če se v času uveljavitve Sklepa o razpisu volitev izrečena kazen izvršuje, ne morejo kandidirati. Zakon o volitvah poslancev iz Republike Hrvaške v Evropski parlament določa, da je za poslanca v Evropski parlament lahko izvoljen državljan Hrvaške, ki ima volilno pravico. Po Zakonu o lokalnih volitvah so za člana predstavniškega organa lokalne ali regionalne samoupravne enote lahko izvoljeni državljani Hrvaške, ki so dopolnili 18 let in imajo na dan uveljavitve Sklepa o razpisu volitev stalno bivališče na območju lokalne ali regionalne samoupravne enote, za katere se predstavniški organ voli. Za načelnika občine, župana ali predstojnika županije in njihove namestnike so lahko izvoljeni

državljeni Hrvaške, če so starejši od 18 let in imajo na dan uveljavitve Sklepa o razpisu volitev prijavljeno stalno bivališče na območju lokalne ali regionalne (krajevne) samoupravne enote, v kateri potekajo volitve. Policisti, aktivne vojaške osebe, javni uslužbenci in zaposleni v oboroženih silah Republike Hrvaške ne morejo kandidirati za te funkcije. Prav tako za kandidaturo ne morejo biti predlagane osebe, pravnomočno obsojene na zaporno kazen več kot šest mesecev, ali osebe, ki jim je bila zaporna kazen nadomeščena z javnim delom ali pogojno kaznijo.

V Luksemburgu pogoje za kandidaturo na volitvah določa Volilni zakon iz leta 2003. Za volitve v nacionalni parlament je kandidat upravičen, če ima luksemburško državljanstvo, državljanske in politične pravice, je dopolnil 18 let in ima prebivališče v državi. Pri lokalnih volitvah je pogoj dopolnjena starost 18 let ter najmanj šestmesečno prebivališče v občini, kjer kandidira; državljanstvo Luksemburga ni nujno, saj lahko kandidirajo tudi državljani EU, če predložijo dokazila o prebivališču in o tem, da v matični državi niso izgubili volilne pravice. Pri volitvah v Evropski parlament lahko kandidirajo državljani Luksemburga ali drugih držav članic EU; slednji morajo v Luksemburgu prebivati vsaj pet let ter dokazati, da imajo volilne pravice tako v Luksemburgu kot v matični državi. Kot določa ustava v 53. členu, volilne pravice nimajo polnoletne osebe pod skrbništvom ter osebe, obsojene na kazensko sankcijo, ki so zaradi te obsodbe izgubile tudi volilno pravico. Odvzem volilne pravice je ob izreku kazenske sankcije opcijski; izjemoma je obvezen pri hujših dejanjih (npr. huda korupcija, nasilna kazniva dejanja), saj se domneva, da oseba ni več vredna zaupanja za opravljanje javnih funkcij.

Poljska ustava določa, da je vsak državljan, ki ima volilno pravico, upravičen do izvolitve v Sejm, če je najkasneje na dan volitev dopolnil 21 let, oziroma v Senat, če je dopolnil 30 let. Za člana parlamenta (v Sejm ali Senat) ne more biti izvoljena oseba, ki je bila pravnomočno obsojena na zaporno kazen zaradi naklepnega kaznivega dejanja. Volilni zakonik določa, da lahko za predsednika Poljske kandidira državljan Poljske, ki je najkasneje na dan volitev dopolnil 35 let in ima volilno pravico za volitve v Sejm. Za poslanca v Evropskem parlamentu lahko kandidira oseba, ki ima pravico glasovati na teh volitvah, je najpozneje na dan volitev dopolnila 21 let in je vsaj 5 let stalno prebivala na Poljskem ali v drugi državi članici EU. Za župana je lahko izvoljen državljan Poljske, ki ima pravico glasovanja na teh volitvah in je najkasneje na dan volitev dopolnil 25 let. Stalno bivališče na območju občine, kjer kandidira, pa ni pogoj za kandidaturo.

Na Portugalskem lahko za poslanca v nacionalnem parlamentu kandidirajo vsi portugalski državljani, ki so dopolnili 18 let, ki so registrirani volivci oz. imetniki aktivne volilne pravice. Okoliščine, ki kandidaturo omejujejo, se splošno nanašajo na nezdržljivost kandidature z nekaterimi državnimi in političnimi funkcijami (predsednik republike, sodniki ali tožilci, diplomati ter vojaki in pripadniki vojaških sil v aktivni službi ipd.). Pri odvzemih volilne pravice, ki bi bile vezane na sodbe, ki ugotavljajo krivdo za kaznivo dejanje, izrečene sodbe same po sebi še ne predstavljajo ovire za kandidaturo, izjema so vrste kaznivih dejanj, ko je lahko dodatno pri konkretni sodbi specifično izrečen še odvzem volilnih pravic: tudi v tem primeru pa mora biti odvzem izrecno določen.

V Romuniji lahko kandidate za parlament predlagajo stranke, kandidirajo pa lahko tudi posamezniki; slednji morajo zbrati podpise najmanj 1 % volivcev v okraju (vsaj 1.000). Kandidati predložijo tudi izjavo o premoženju, interesih in – če so rojeni pred letom 1976 – izjavo o morebitni povezanosti z nekdanjo službo državne varnosti. Za predsedniške volitve je pogoj zbranih 200.000 podpisov volivcev, za lokalne pa stalno prebivališče v enoti, kjer kandidirajo. Ustava postavlja tudi določene starostne pogoje za kandidate: 23 let za poslance in za funkcije na lokalni ravni, 33 let za senatorje in 35 let za predsednika republike. Volilna pravica je lahko odvzeta na podlagi sodne odločbe, duševne prizadetosti ali kot dodatna sankcija ob izreku kazenske sankcije.

Na Slovaškem splošne pogoje za kandidiranje na volitvah določata ustava in Zakon št. 180/2014 o pogojih za uresničevanje volilne pravice. Med omejitve oziroma ovire pri izvolitvi sodi prestajanje zaporne kazni, obsodba za naklepno kaznivo dejanje, če obsodba ni bila izbrisana in odvzem poslovne sposobnosti. Za predsednika republike je lahko izvoljen vsak državljani Slovaške, ki je upravičen do izvolitve za poslanca v nacionalni parlament in je na dan volitev dopolnil 40 let. Za poslanca je lahko izvoljen državljani Slovaške, ki je na dan volitev dopolnil 21 let in ima stalno prebivališče na Slovaškem. Za poslanca v Evropski parlament je lahko izvoljen državljani Slovaške, ki najpozneje na dan volitev dopolni 21 let in ima stalno bivališče na Slovaškem, državljani druge države članice, ki najpozneje na dan volitev dopolni 21 let in mu ni bila odvzeta pasivna volilna pravica v državi članici EU, katere državljani je, in ima stalno prebivališče na Slovaškem. Na lokalnih volitvah je za člana regionalnega ali občinskega sveta lahko izvoljen prebivalec določene samoupravne regije ali občine, ki je na dan volitev dopolnil 18 let. Za predsednika samoupravne regije oziroma za župana občine je lahko izvoljen prebivalec določene samoupravne regije ali določene občine, ki je na dan volitev dopolnil 25 let.

Na Švedskem obsodba za kaznivo dejanje ni ovira za kandidiranje na volitvah. Kriterije določajo predvsem ustava, Zakon o volitvah in Zakon o lokalni samoupravi. Za poslanca je lahko izvoljen švedski državljani, ki ima ali je kdaj imel stalno prebivališče na Švedskem ter je dopolnil 18 let. Pod temi pogoji lahko vsakdo kandidira tudi na volitvah v Evropski parlament. Državljani EU, ki niso švedski državljani in želijo kandidirati na volitvah v Evropski parlament, morajo izpolnjevati nekatere dodatne pogoje; izjaviti morajo na primer, da niso kandidati v nobeni drugi državi članici EU in da niso izgubili pasivne volilne pravice v matični državi na podlagi upravne ali sodne odločbe. Na lokalnih volitvah lahko kandidira oseba, stara najmanj 18 let, imeti mora tudi stalno bivališče v občini za lokalne volitve oziroma v občini znotraj regije za regionalne volitve.

4. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima neposrednih posledic na državni proračun v letu 2025 in letu 2026.

4.1. OCENA FINANČNIH POSLEDIC ZA DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima neposrednih posledic na druga javnofinančna sredstva v letu 2025. Predlog zakona tudi ne bo imel neposrednih posledic na druga javnofinančna sredstva v letu 2026.

4.2. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona za izvrševanje ne predvideva porabe dodatnih proračunskih sredstev v letih 2025 in 2026.

4.3. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona ne bodo potrebna dodatna proračunska sredstva.

5. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Sprejem zakona ne bo prinesel drugih posledic.

6. RAZLOGI ZA OBRAVNAVO PO SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlagamo, da se predlog spremembe in dopolnitve zakona obravnava po skrajšanem postopku, saj gre za manjše spremembe in dopolnitve veljavnega zakona.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o lokalnih volitvah (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 83/12, 68/17, 93/20 – odl. US in 102/24) se v 5. členu doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Pravice biti voljen nima oseba iz prvega in drugega odstavka tega člena, ki je bila pravnomočno obsojena na nepogojno kazen zapora, daljšo od enega leta, zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, v času prestajanja kazni in pet let po prestani kazni, zastarani kazni ali po tem, ko ji je bilo prestajanje kazni odpuščeno.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

V dosedanjem četrtem odstavku, ki postane peti odstavek, se beseda »tretjega« nadomesti z besedo »četrtga«.

Dosedanji peti odstavek postane šesti odstavek.

2. člen

Za 72.a členom se doda novi 72.b člen, ki se glasi:

»72.b člen

Za namene preverjanja izpolnjevanja pogoja iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona s strani občinske volilne komisije, se lahko zbirka kandidatur oziroma list kandidatov iz 72.a člena tega zakona, z uporabo osebnega imena in datuma rojstva ali EMŠO kandidata, neposredno elektronsko poveže in dostopa do vsebine kazenske evidence.

Če kandidat ni vpisan v kazenski evidenci, se v zbirki kandidatur oziroma list kandidatov zabeleži podatek, da kandidat ni vpisan v kazenski evidenci.

Če je kandidat vpisan v kazenski evidenci, ministrstvo za pravosodje v zvezi s kandidatom, najkasneje v 2 dneh, preveri, ali gre za vpis, ki izpolnjuje pogoje iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona. Če pogoji niso izpolnjeni, se v zbirki kandidatur oziroma list kandidatov pri kandidatu zabeleži podatek, da pogoji iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona niso izpolnjeni.

Če ministrstvo za pravosodje ugotovi, da so pogoji iz tretjega odstavka 5. člena tega zakona izpolnjeni, se v zbirko kandidatur oziroma list kandidatov za posameznega kandidata posredujejo naslednji podatki iz kazenske evidence o neizbrisani obsodbi: zakonska označba kaznivega dejanja z navedbo člena, odstavka in točke zakona, ki je bil uporabljen, čas izvršitve kaznivega dejanja, vrsto kazenske sankcije z navedbo višine in trajanja izrečene sankcije, podatke o izvršeni kazni, ali je bilo izvrševanje kazni zapora zastarano in ali je bil kandidat pogojno odpuščen s prestajanja kazni zapora. Podatke lahko občinska volilna komisija obdeluje izključno za ugotavljanje zakonitosti kandidatur.«.

3. člen

V 74. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Z namenom informiranja volivcev in splošne seznanitve javnosti se pri javni objavi potrjenih kandidatur oziroma list kandidatov objavijo naslednji osebni podatki kandidatov: ime in priimek, letnica rojstva, naselje bivanja, stopnja in naziv izobrazbe ter delo, ki ga opravlja. Na spletni strani Državne volilne komisije so osebni podatki kandidatov iz potrjenih listah kandidatov objavljeni do naslednjih volitev.«.

Doda se nov četrti odstavek, ki se glasi:

»Z namenom informiranja volivcev in splošne seznanitve javnosti se pri objavi izida volitev iz 90. člena tega zakona objavijo naslednji osebni podatki izvoljenih kandidatov: ime in priimek, leto rojstva in naselje bivanja.«.

4. člen

V 103. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Pravico biti voljen za župana ima oseba, ki izpolnjuje pogoje iz prvega in tretjega odstavka 5. člena tega zakona.«.

PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

5. člen

V Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 40/09, 9/11 – ZP-1G 96/12 – ZPIZ-2, 109/12, 54/15, 11/18, 200/20 – ZOOMTVI, 141/22 in 83/24) se v 250.b členu za četrtim odstavkom doda nov peti odstavek, ki se glasi:

» (5) Kazenska evidenca iz prvega odstavka prejšnjega člena se za namen preverjanja izpolnjevanja pogoja za kandidiranje na splošnih volitvah lahko povezuje z zbirkami kandidatov oziroma list kandidatov, ki jih vodijo pristojni volilni organi. Upravljavec informacijskega sistema zagotavlja, da je izkazana identiteta vsakega uporabnika sistema.«.

Dosedanji peti, šesti in sedmi odstavek postanejo šesti, sedmi in osmi odstavek.

6. člen

Določba 1. in 4. člena tega zakona se uporablja za primer pravnomočne obsodbe za kazniva dejanja storjena po uveljavitvi tega zakona.

7. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. in 4. členu

Namen sprememb zakona je določiti strožje pogoje za kandidiranje za člana občinskega sveta in župana ter te pogoje tudi izenačiti z drugimi izvoljenimi javnimi funkcionarji.

S pasivno volilno pravico se povezuje tudi pojem neizvoljivosti. Gre za omejitev pasivne volilne pravice, ki kandidatu ne preprečuje samo kandidiranja in izvolitve in se torej nanaša na čas volilnega postopka, temveč velja tudi v času, ko oseba opravlja javno funkcijo. Neizvoljivost onemogoča posamezniku, da kandidira na volitvah. Iz navedenih razlogov predlagamo dopolnitev zakona na način, da bo iz njegovih določb jasno izhajalo, da posameznik, ki je bil pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zavora, daljšo od enega leta, zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, v času prestajanja kazni in pet let po prestani kazni, zastarani kazni ali po tem, ko mu je bilo prestajanje kazni odpuščeno, ne more ne kandidirati za javno funkcijo in ne opravljati je. Cilj spremembe je torej zagotoviti, da bodo izvoljeni posamezniki in posameznice, ki izpolnjujejo vsaj minimalne standarde pravil etičnega in profesionalnega ravnanja in ki bodo slednje ohranili tudi med opravljanjem funkcije.

Zakonska ureditev instituta nekaznovanosti, s katero se ureja neizvoljivost vseh neposredno in posredno voljenih funkcij, temelji na varstvu javnega interesa, da bi bile na ta način za funkcionarje izvoljene osebe z integriteto in verodostojnostjo. Ureditev je skladna z ustavnim načelom sorazmernosti, saj cilja integritete kandidata na volitvah, po mnenju predlagatelja, ni mogoče doseči drugače kot z ureditvijo instituta neizvoljivosti. Dodaten razlog, ki govori v prid posegu v pasivno volilno pravico, je, da področna zakonodaja (npr. ZDSve, ZLS ...) že omejuje pasivno volilno pravico v okviru izvrševanja volilne pravice (prenehanje mandata) pri volitvah v navedene organe. Torej institut neizvoljivosti bo posegel še v prvi vidik pasivne volilne pravice, to je v kandidiranje. Poleg tega na ta način tudi ne bi bilo kršeno načelo enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave, saj bi pogoj nekaznovanosti veljal enako za vse voljene in imenovane funkcionarje.

K 2. členu

Postopek ugotavljanja zakonitosti kandidatur oziroma kandidatnih list se izvaja v okviru postopka potrjevanja kandidatov oziroma kandidatnih list s strani občinskih volilnih komisij. Zato mora biti zagotovljena pravna podlaga (novi 72. b člen), da se zbirko kandidatur oziroma list kandidatov iz prve alineje prvega odstavka 72.a člena tega zakona, ki se vodi v elektronski obliki, za namene preverjanja pogoja iz novega tretjega odstavka 5. člena tega zakona (pogoj nekaznovanosti), neposredno elektronsko poveže s kazensko evidenco.

K 3. členu

Z namenom izrecne določitve osebnih podatkov kandidatov, ki se javno objavijo, se dodata nov tretji in četrti odstavek 74. člena ZLV. Veljavni zakon v tretjem odstavku 74. člena določa, da z namenom informiranja volivcev in splošne seznanitve javnosti se podatki o imenu in priimku potrjenega kandidata, naslovu njegovega stalnega prebivališča oziroma naslovu začasnega prebivališča, če gre za državljana druge države članice Evropske unije, ki nima prijavljenega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, in letnica njegovega rojstva ter ime predlagatelja objavijo na spletnih straneh Državne volilne komisije in so objavljeni do naslednjih rednih volitev.

Obdelava osebnih podatkov v javnem sektorju in v zasebnem sektorju je zaradi izvajanja zakonske obveznosti, javnega interesa ali izvajanja javne oblasti zakonita le, če obdelavo osebnih podatkov, vrste osebnih podatkov, ki naj se obdelujejo, kategorije posameznikov, na katere se ti osebni podatki nanašajo, namen njihove obdelave in rok hrambe osebnih podatkov ali rok za redni pregled potrebe po hrambi določa zakon. Z vidika zakonodaje o varstvu osebnih podatkov in tudi same varnosti kandidatov in izvoljenih predstavnikov se v novem tretjem in četrtem odstavku 74. člena ZLV izrecno določi kateri osebni podatki kandidatov se javno objavijo. Tako se za namen informiranja volivcev in splošne seznanitve javnosti pri javni objavi potrjenih list kandidatov objavijo naslednji osebni podatki kandidatov: ime in priimek, letnica rojstva, naselje bivanja, stopnja in naziv izobrazbe, ter delo, ki ga opravlja. Na spletni strani DVK so podatki kandidatov iz potrjenih listah kandidatov objavljeni do naslednjih rednih oziroma predčasnih volitev. Pri objavi izida volitev se objavijo naslednji osebni podatki izvoljenih županov in občinskih svetnikov: ime in priimek, leto rojstva in naselje bivanja. Javno objavljeni podatki o kandidatih so omejeni predvsem na osnovne identifikacijske podatke, ki omogočajo volivcem prepoznavnost kandidata, hkrati pa varujejo zasebnost pred prekomernim razkritjem osebnih podatkov. Kandidati na volitvah in izvoljeni kandidati izpostavljajo le sebe in ne tudi svojih bližnjih, zato je iz tega vidika objava naslova stalnega prebivališča prekomeren poseg v varstvo zasebnosti kandidata. Prav tako je prekomeren poseg v zasebnost kandidata objava celotnega datuma rojstva. Te podatke pri preverjanju volilne pravice v okviru kandidature preverja pristojna volilna komisija. Objava tovrstnih osebnih podatkov na spletu predstavlja tudi tveganje za potencialno krajo identitete posameznika.

Eno od temeljnih načel varstva osebnih podatkov je načelo sorazmernosti (kakovosti), po katerem se lahko obdelujejo le tisti osebni podatki, ki so (glede na njihovo naravo) primerni za doseg namena in hkrati niso (količinsko) pretirani glede na namene obdelave. Predlagatelj meni, da je za namen informiranja volivcev in splošne seznanitve javnosti primerno, da se o kandidatih na volitvah in kasneje o izvoljenih kandidatih na spletu objavijo naslednji osebni podatki: ime in priimek, leto rojstva, naselje bivanja, stopnja in naziv izobrazbe ter delo, ki ga opravlja. Še vedno pa bo moral predlagatelj liste ob kandidaturi pristojni volilni komisiji predložiti naslednje osebne podatke kandidata: ime, priimek, datum rojstva in spol, EMŠO, stopnja izobrazbe, naziv izobrazbe, strokovni ali znanstveni naslov in delo, ki ga opravlja, naslov stalnega prebivališča oziroma začasnega prebivališča, če je državljani druge države članice EU in nima prijavljenega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, ime in priimek ter naslov stalnega prebivališča predstavnika kandidature oziroma liste kandidatov, če je državljani druge države članice EU, ki nima prijavljenega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, pa naslov začasnega prebivališča. (prvi odstavek 72. člena ZLV).

V Poročilu o volitvah v Evropski parlament Evropska komisija navaja, da se politiki in politični kandidati lahko soočajo s pretiranimi pritiski in grožnjami za svojo varnost, kar ima negativen učinek na vključujoče demokratično zastopanje. Nadalje Evropska komisija v poročilu navaja, da je več evropskih in nacionalnih političnih strank poročalo, da so seznanjene s primeri nadlegovanja in nasilja, tako na spletu kot zunaj njega, pri čemer so sorazmerno pogostejše tarča nadlegovanja ženske kandidatke in manjšine. Tudi poročila volilnih opazovalcev opozarjajo na zaskrbljujoče primere nasilja, nadlegovanja in ustrahovanja na volitvah v EP 2024 v več državah članicah. Posebne skupine, vključno z ženskami, so še posebej ogrožene. Ta dejstva so še dodaten razlog, da se zaradi varnosti kandidatov v zakonu izrecno določi kateri osebni podatki kandidatov na volitvah bodo javno dostopni in objavljeni na splet

Za preverjanje zakonitosti kandidatur se občinski volilni komisiji oziroma OVK podeljuje pristojnost in možnost, da pridobi podatke o vpisu posameznega kandidata v kazenski

evidenci in v evidencah Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij Ministrstva za pravosodje. Tako kot je za postopke za varstvo volilne pravice značilno, da so roki za odločanje izredno kratki (vrhovno sodišče mora npr. v pritožbenem postopku odločiti v 48 urah), predlagamo, da enako velja tudi za upravljavca kazenskih evidenc. Informacija se mora podati najkasneje v 48 urah, kar je nujno, da ne pride do zavlačevanja volilnega postopka, saj bi to lahko ogrozilo samo izvedbo volitev. Poleg tega bo v primeru, da je kandidat vpisan v kazensko evidenco, OVK potrebovala še podatek o času storitve kaznivega dejanja zaradi trajanja prepovedi po prestani, zastarani ali odpuščeni kazni, in še podatek, kdaj je kazen prestal oziroma kdaj je bila kazen zastarana ali odpuščena. To dodatno preverjanje v sodelovanju z Upravo za izvrševanje kazenskih sankcij izvede Ministrstvo za pravosodje in jo posreduje OVK.

K 5. členu

ZIKS-1 v 250.a in 250.b členu določa vsebine kazenske evidence in subjekte, ki se lahko povezujejo. 250.b člen pa določa, kateri sistemi se lahko povezujejo s kazensko evidenco in namen za povezovanje. Ker zakon o lokalnih volitvah, določa pogoj nekaznovanosti za kandidiranje na funkcijo, je nujno omogočiti povezovanje.

K 6. členu

Predlagana omejitev pasivne volilne pravice oziroma odvzem pravice do pridobljenega mandata je po vsebini pravna posledica obsodbe (drugi odstavek 79. člena KZ-1), zato je treba upoštevati ustavno prepoved retroaktivne veljave določb, ki določajo omejitev pasivne volilne pravice oziroma odvzem pravice do pridobljenega mandata zaradi pravnomočne obsodbe na kaznivo dejanje. Za določbe, ki določajo pravne posledice obsodbe, namreč velja ustavno načelo zakonitosti (28. člen Ustave). Četrty odstavek 3. člena KZ-1 določa, da kadar predpisi določajo, naj se zaradi same obsodbe za kaznivo dejanje obsojencu poleg izrečene kazni odvzamejo ali omejijo kakšne pravice, velja tudi za takšne pravne posledice prepoved iz 2. člena KZ-1, t. j. da nikomur ne sme biti izrečena kazen ali druga kazenska sankcija za dejanje, ki ga zakon ni določil kot kaznivo dejanje, še preden je bilo storjeno, in za katero ni bila z zakonom predpisana kazen ali druga kazenska sankcija (ustavno načelo zakonitosti). V skladu s to temeljno določbo KZ-1 tudi v določbah o pravnih posledicah obsodbe izrecno določa, da se sme za storilca uporabiti samo tista pravna posledica obsodbe, ki je bila z zakonom določena ob storitvi kaznivega dejanja (četrti odstavek 78. člena). Kot izhaja iz temeljnih določb KZ-1, je prepoved retroaktivne veljavnosti določena zaradi ustavnega načela zakonitosti, ki se razteza tudi na zakone (določbe), ki določajo pravne posledice obsodbe, saj se tudi te določbe navezujejo na kazniva dejanja in so zato kazenskopravne narave. Zato lahko predlagana prepoved kandidiranja pravice oziroma odvzem pravice do pridobljenega mandata velja samo za kazniva dejanja, storjena po uveljavitvi Predloga zakona.

K 7. členu

Končna določba določa splošen začetek veljavnosti predloga zakona, to je petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO ALI DOPOLNJUJEJO

ZAKON O LOKALNIH VOLITVAH (ZLV)

5. člen

Pravico voliti in biti voljen za člana občinskega sveta ima vsak državljan Republike Slovenije, ki je na dan glasovanja dopolnil 18 let starosti.

Pravico voliti in biti voljen za člana občinskega sveta ima tudi državljan druge države članice Evropske unije, ki ima potrdilo o prijavi stalnega prebivanja in prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma potrdilo o prijavi prebivanja in prijavljeno začasno prebivališče v Republiki Sloveniji ter je na dan glasovanja dopolnil 18 let starosti.

Pravico voliti člana občinskega sveta imajo pod pogoji iz prvega odstavka tega člena tudi tujci, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji.

Volilno pravico iz prvega in tretjega odstavka tega člena ima volivec v občini, v kateri ima prijavljeno stalno prebivališče.

Volilno pravico iz drugega odstavka tega člena ima volivec v občini, v kateri ima prijavljeno stalno prebivališče, če stalnega prebivališča nima prijavljenega v Republiki Sloveniji, pa v občini, v kateri ima zadnje prijavljeno začasno prebivališče.

72.a člen

Občinska volilna komisija za namene preverjanja volilne pravice kandidatov, zakonitosti kandidatur oziroma list kandidatov ter preverjanja volilne pravice in stalnega prebivališča kandidatov za člane volilnih odborov, upravlja:

- zbirko kandidatur oziroma list kandidatov, v kateri se obdelujejo osebni podatki iz prvega odstavka prejšnjega člena, in
- zbirko predlaganih članov volilnih odborov, v kateri se obdelujejo osebno ime predlagatelja in naslednji osebni podatki kandidatov za člane volilnih odborov: osebno ime, datum rojstva in spol, EMŠO in naslov stalnega prebivališča.

Zbirki iz prejšnjega odstavka sta v elektronski obliki. Zbirki se lahko za namene preverjanja volilne pravice kandidatov, zakonitosti kandidatur oziroma list kandidatov ter preverjanja volilne pravice in stalnega prebivališča kandidatov za člane volilnih odborov z uporabo osebnega imena, datuma rojstva in spola ali EMŠO kandidata neposredno elektronsko povežeta in dostopata do vsebine evidence volilne pravice ter preneseta ali avtomatično prenovita potrebne podatke, ki zagotavljajo točnost osebnih podatkov v obeh zbirkah. S tem povezovanjem se obdelujejo naslednji osebni podatki: osebno ime, datum rojstva in spol, EMŠO in stalno ali začasno prebivališče kandidatov.

Zbirka kandidatur oziroma list kandidatov, razen podatka o EMŠO, se hrani od vložitve kandidatur oziroma list kandidatov do izteka mandatne dobe župana oziroma občinskega sveta, v zvezi z volitvami katerega so osebe kandidirale. Podatek o EMŠO posameznega kandidata se hrani do pridobitve mandata.

Zbirka predlaganih članov volilnih odborov se hrani do izteka mandatne dobe župana oziroma občinskega sveta, v zvezi z volitvami katerega so bile osebe predlagane.

Podatki iz zbirke kandidatur oziroma list kandidatov in iz zbirke predlaganih članov volilnih odborov se po preteku roka hrambe arhivirajo v neaktivni del zbirk in se nato

hranijo še eno leto, po tem pa jih tajnik občinske volilne komisije po uradni dolžnosti izbriše.

Podatek o EMŠO kandidata ni vključen v sezname potrjenih list kandidatov in sezname kandidatov, o katerih se glasuje v posamezni občini.

Državna volilna komisija zagotavlja informacijsko podporo za:

- imenovanja volilnih organov,
- vzpostavitev in vzdrževanje zbirke kandidatur oziroma list kandidatov ter njeno povezovanje z evidenco volilne pravice,
- izvedbo kandidacijskega postopka,
- zajem udeležbe in ugotovitev izida volitev in
- objave izida volitev.

74. člen

Kandidature oziroma liste kandidatov se predložijo občinski volilni komisiji najpozneje trideset dni pred dnem glasovanja do 19. ure.

Glede postopka potrjevanja kandidatur oziroma list kandidatov, določanja seznamov potrjenih kandidatur oziroma list kandidatov in njihove objave se smiselno uporabljajo določbe zakona o volitvah v državni zbor.

Z namenom informiranja volivcev in splošne seznanitve javnosti se podatki o imenu in priimku potrjenega kandidata, naslovu njegovega stalnega prebivališča oziroma naslovu začasnega prebivališča, če gre za državljana druge države članice Evropske unije, ki nima prijavljenega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, in letnica njegovega rojstva ter ime predlagatelja objavijo na spletnih straneh Državne volilne komisije in so objavljeni do naslednjih rednih volitev.

103. člen

Pravico voliti župana ima vsak volivec, ki ima volilno pravico pri volitvah v občinski svet.

Pravico biti voljen za župana ima oseba iz prvega odstavka 5. člena tega zakona.

ZAKON O IZVRŠEVANJU KAZENSKIH SANKCIJ (ZIKS-1)

250.b člen

(1) Evidence iz prvega odstavka prejšnjega člena se za namene pridobitve podatkov, ki jih je potrebno vpisati v njih, zagotavljanja točnosti in posodobljenosti teh podatkov po vpisu, dajanja podatkov državnim organom, organom samoupravnih lokalnih skupnosti, nosilcem javnih pooblastil in drugim subjektom v skladu s šestim odstavkom prejšnjega člena oziroma za namen izvedbe izbriša teh podatkov po poteku rokov hrambe lahko povezujejo:

1. s Centralnim registrom prebivalstva po zakonu, ki ureja centralni register prebivalstva, ki ga upravlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, pri čemer lahko ministrstvo, pristojno za pravosodje, poleg podatkov iz tretjega odstavka prejšnjega člena tega zakona pridobiva še podatke o spolu, datumu rojstva, datumu smrti, spremembah osebnega imena, imenu in priimku staršev, prebivališču v tujini, osebnih dokumentih ter naslovu za vročanje subjekta vpisa v evidenco oziroma pošiljatelja zahteve za pridobitev podatkov iz evidence;

2. s Poslovnim registrom Slovenije po zakonu, ki ureja poslovni register, pri čemer lahko ministrstvo, pristojno za pravosodje, pridobiva podatke o enoti poslovnega registra iz prvega odstavka 8. člena zakona, ki ureja poslovni register, ki je subjekt vpisa v evidenco ali ki je pošiljatelj zahteve za pridobitev podatkov iz evidence;
3. z vpisniki in drugimi evidencami sodišč po zakonu, ki ureja sodišča, ki jih upravlja Vrhovno sodišče Republike Slovenije;
4. z vpisniki in drugimi evidencami državnih tožilstev po zakonu, ki ureja državna tožilstva, ki jih upravlja Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije;
5. z evidencami policije po zakonu, ki ureja naloge in pooblastila policije, ki jih upravlja ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, policija,
6. s centralno evidenco o osebah na prestajanju kazni zapora, ki jo upravlja uprava,
7. z zbirko podatkov o osebah po zakonu, ki ureja probacijo, ki jo upravlja Uprava za probacijo,
8. z evidencami prekrškovnih organov po zakonu, ki ureja prekrške, s katerimi upravljajo prekrškovni organi,
9. s sistemom povezovanja poslovnih registrov (»BRIS«) po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, za namene preverjanja nekaznovanosti kot pogoja za imenovanje članov organa vodenja in nadzora, pri čemer ministrstvo, pristojno za pravosodje, posreduje podatek o tem, ali določena oseba izpolnjuje pogoje ali ne; in
10. z evidenco posredovanih in prejetih zaprosil, odgovorov na zaprosila, obvestil ter drugih sporočil, izmenjanih s pristojnimi organi drugih držav članic oziroma pristojnim organom Evropske unije po zakonu, ki ureja sodelovanje v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije, ki jo upravlja ministrstvo, pristojno za pravosodje.

(2) Enotni informacijski sistem, ki predstavlja zbirko podatkov o ponudnikih in njihovih ponudbah po zakonu, ki ureja javno naročanje, (»e-Dosje«), se sme za namen preverjanja okoliščin, ki so podlaga za razvezo pogodbe in pogojev za usposobljenost ali razlogov za izključitev gospodarskih subjektov ali oseb, ki so članice upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa tega gospodarskega subjekta ali ki imajo pooblastila za njegovo zastopanje ali odločanje ali nadzor v njem, v skladu z določbami zakona, ki ureja javno naročanje, in zakona, ki ureja javno naročanje na področju obrambe in varnosti, povezovati s kazensko evidenco. Upravljevec enotnega informacijskega sistema mora zagotoviti, da je izkazana identiteta vsakega uporabnika sistema.

(3) Državni portal za poslovne subjekte in samostojne podjetnike (»SPOT«) se lahko povezuje s kazensko evidenco iz prvega odstavka prejšnjega člena za namen, da se poslovnemu subjektu omogoči elektronsko oddajo vloge za pridobitev podatka o tem, ali je ta poslovni subjekt bil oziroma ni bil obsojen. Upravljevec državnega portala zagotavlja, da je izkazana identiteta vsakega uporabnika sistema.

(4) Državni portal eUprava se lahko povezuje s kazenskimi evidencami iz prvega odstavka prejšnjega člena za namen, da se posamezniku omogoči elektronsko oddajo vloge za pridobitev podatka o tem, ali je ta posameznik bil oziroma ni bil obsojen. Upravljevec državnega portala zagotavlja, da je izkazana identiteta vsakega uporabnika sistema.

(5) Povezovanja zbirk podatkov iz prejšnjih odstavkov se izvedejo z imenom in priimkom in enotno matično številko občana ali drugimi podatki, ki v povezavi z imenom in priimkom zagotavljajo enoznačno identifikacijo osebe, o kateri se zahteva, vpisuje ali posreduje podatek, oziroma, v kolikor gre za pravno osebo, z davčno ali matično številko te osebe.

(6) Za vsako prejeto zahtevo in posredovanje podatkov po tem členu upravljevec v dnevnik obdelave zabeleži podatke o uporabniku (organ ali organizacija uporabnika, identifikator uporabnika), datum in čas obdelave, vrsto in namen obdelave ter vrsto

posredovanih osebnih podatkov, da se omogoči naknadno ugotavljanje, kdo, kdaj in za kakšen namen je pridobival osebne podatke, oziroma katere osebne podatke je pridobil. Dnevniki obdelave se hranijo dve leti po zaključku koledarskega leta, v katerem so nastali.

(7) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, lahko izvaja nadzor nad obdelavami osebnih podatkov po drugem, tretjem in četrtem odstavku tega člena tako, da za naključno izbrane uporabnike podatkov naključno izbere primere dostopov do podatkov ter preveri, ali so za tak dostop izpolnjeni zakonski pogoji.

IV. PRILOGA

PODPISI POSLANK IN POSLANCEV:

Poslanska skupina Svoboda

Ianja Sluga

mag. Nataša Avšič Bogovič

dr. Mirjam Bon Klanjšček

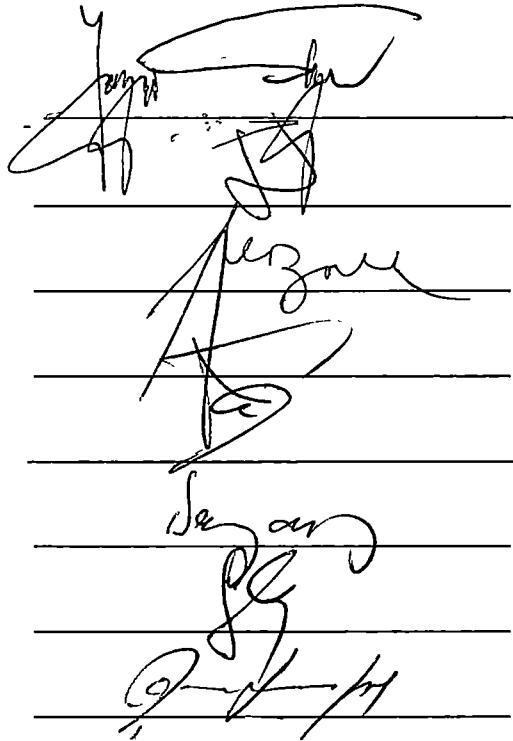
Uroš Brežan

Bojan Čebela

Jožica Derganc

Sandra Gazinkovski

Vera Granfol

mag. Alma Intihar

Robert Janev

Andreja Kert

mag. Urška Klakočar Zupančič

mag. Darko Krajnc

mag. Tamara Kozlovič

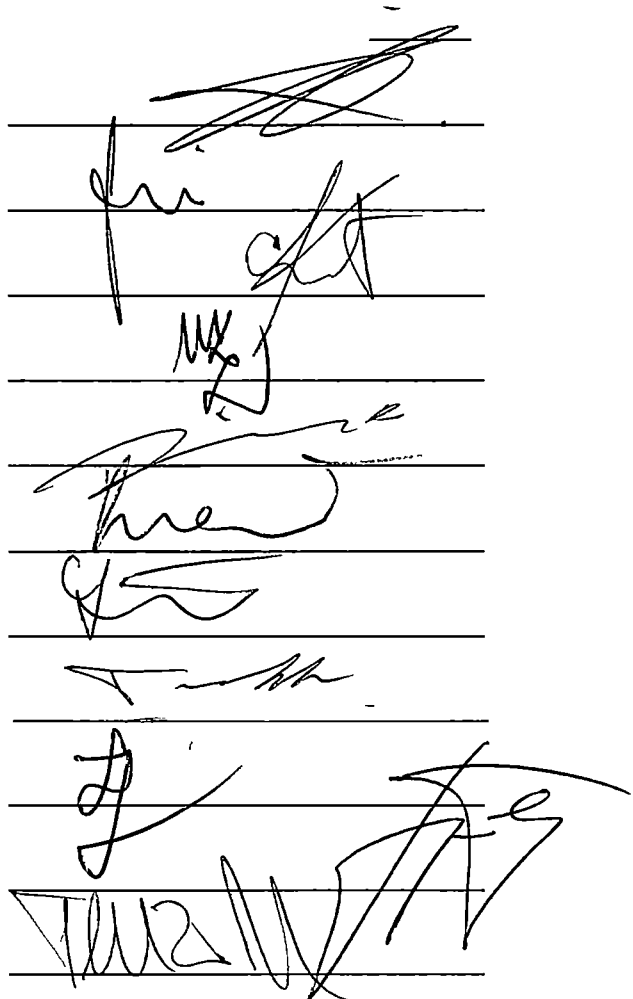
Miha Lamut

Tomaz Lah

Jurij Lep

Aleš Lipičnik

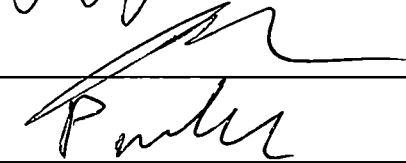
Tereza Novak

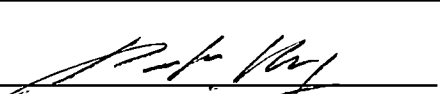
Gašper Ovnik

mag. Dean Premik

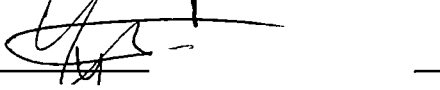
dr. Martin Premk

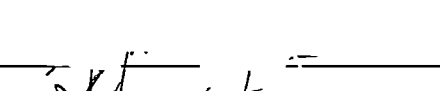
Aleksander Prosen Kralj

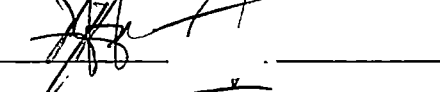
Andreja Rajbenšu

Aleš Rezar

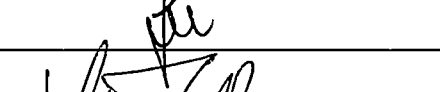
Dušan Stojanovič

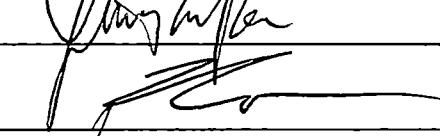
Dejan Süč

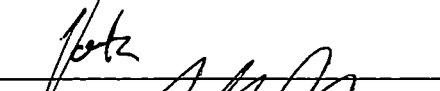
Katarina Štravs

Lucija Tacer Perlin

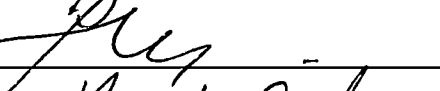
Teodor Uranič

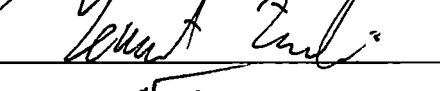
Tamara Vonta

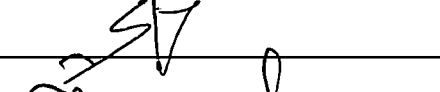
mag. Rastislav Vrečko

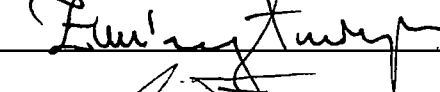
Branko Zlobko

Lenart Žavbi

Sara Žibrat

Andreja Živic

Jernej Žnidaršič

